การศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

ช่องทางและวิธีการที่จะช่วยให้ให้ชุมชนสามารถเห็นคุณค่าของการแลกเปลี่ยนความคิดประสบการณ์ การวิเคราะห์ภาวะชีวิตของชุมชน การวางแผนและการดำเนินการโดยชุมชนเอง

ผศ.ชื่นสุมณ ยิ้มถิน

คนนอก นักวิจัย นักพัฒนา หรือนักวิชาการมีบทบาทช่วย
แนะวิธีเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การวิเคราะห์ชุมชนเป็นไปอย่าง
รวดเร็ว ไม่เครียดและมีส่วนร่วม

หลักการศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

เรียนรู้จากชาวบ้าน- ชาวบ้านเป็นครู

ยึดหลักการฟังให้มาก พูดให้น้อย

เจาะจงหาตัวอย่างที่หลากหลายแทนการสุ่มตัวอย่าง

จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ชาวบ้านศึกษาค้นคว้าเอง วิเคราะห์เอง

การเรียนรู้จากกันและกัน

วิธีการ/เครื่องมือต่างๆ

1. เครื่องมือ/วิธีการทั่วไป

1.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

1.2 การสังเกตโดยตรง/ มีส่วนร่วม

1.3 การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เช่น การสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์กลุ่ม สัมภาษณ์รายบุคคล

วิธีการ/เครื่องมือต่างๆ (ต่อ)

2. เครื่องมือ/วิธีการศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเฉพาะ

2.1 แผนที่ภาพตัดขวาง

2.2 แผนที่รอบในและรอบนอก

2.3 แผนภูมิวิเคราะห์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.4 แผนผังเครือญาติ

2.5 แผนผังองค์กรชุมชน

วิธีการ/เครื่องมือต่างๆ (ต่อ)

2. เครื่องมือ/วิธีการศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเฉพาะ: (ต่อ)

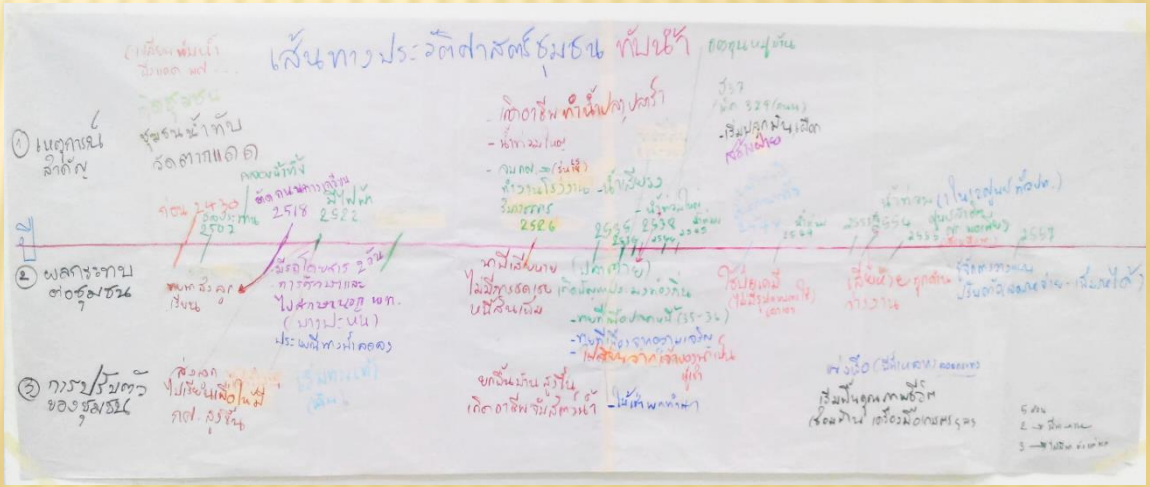
2.6 เส้นทางประวัติศาสตร์ชุมชน

2.7 การทำตารางจัดลำดับ หรือให้คะแนน

2.8 การทำปฏิทินแบบต่างๆ

2.9 โอ่งชีวิต

2.10 การเดินสำรวจ

การทำปฏิทินแบบต่างๆ

- ปฏิทินแบบต่างๆ ใช้เป็นเครื่องมือระดมข้อมูลเพื่อวางแผนการผลิต หรือวางแผนการทำงานในช่วงเวลา เช่น การผลิต พืชอาหารจากป่า พืชอาหารจากน้ำ ประเพณีในชุมชน

ปฏิทินวิถีชีวิต

สามารถใช้ศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคม เช่น การผลิต การประกอบอาชีพ และประเพณี โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก

อาชีพ

1. เกษตรกรรม
   1.1 ทำนา
   1.2 ปลูกมัน
   1.3 เลี้ยงสัตว์ เช่น กบ ปลา เป็ด
2. จักสาน
3. รับราชการ
4. พนักงานในโรงงาน
5. ช่างก่อสร้าง
6. รับจ้างทั่วไป
7. ค้าขาย

สภาพปัญหา

1. ราคาข้าว มันเทศ ตกต่ำ ในช่วงที่มีการผลิตเป็นจำนวนมาก
2. มีการใช้สารเคมีในปริมาณสูง โดยเฉพาะการปลูกมันเทศในระยะแรก
3. พื้นที่ทางการเกษตรเป็นที่ลุ่มต่ำ ทำให้เกิดน้ำท่วม ไม่สามารถเพาะปลูกมันเทศได้ นอกจากนี้ยังเกิดน้ำท่วมขัง ทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย
4. ในกลุ่มที่ทำเกษตรปลอดภัย ได้ผลผลิตน้อย และหาตลาดรองรับยาก
5. ต้นทุนการผลิตที่สูง ทั้งการทำนา และการจักสาน

สภาพปัญหา (ต่อ)

6. การขาดแคลนผู้ที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

7. สภาพหนี้สินของเกษตรกร โดยเฉพาะการกู้ ธกส